

De kinderboerderij een kerntaak van de stad!

Vandaag wil ik u meer uitleg geven over de vele functies die een kinderboerderij zou kunnen waarmaken en dat een kinderboerderij echt een kerntaak van de stad moet zijn.

U zult waarschijnlijk de flyer van NVA-Wilrijk hebben gelezen, mijn kinderboerderij wordt beschreven als een aaiboerderij, een pettingzoo. Op zich is dat een essentieel aspect van een kinderboerderij. Het geeft aan klein en groot heel veel voldoening. Maar daarnaast heb ik en mijn kompanen heel wat andere functies vervult waarvan u blijkbaar niet op de hoogte was niettegenstaande de jaarverslagen, audit, en vele publicaties.

Al deze functies die ik zo dadelijk ga illustreren hebben we kunnen vervullen juist omdat we niet economische rendabel moesten zijn.

En dat is de hoofdvraag die we vanavond hier willen stellen. Kiezen we voor een kinderboerderij die economisch rendabel moet zijn, daardoor een deel van haar functies verliest en daardoor een groot deel van de Antwerpse bevolking niet kan bedienen?

Of gaan we voor een kinderboerderij die sociaal rendabel is en 100% ten dienste staat van de stad, van alle mensen, rijk of arm.

Ik ga heel concreet vertellen hoe ik het gedaan heb. Het zijn andere tijden nu, de invulling, de manier waarop kan anders, maar de essentie moet blijven!

Een opsomming:

- De kinderboerderij ondersteunde ouders en hielp ouders om hun kinderen in contact te brengen met het leven, de natuur
- De kinderboerderij leerde kinderen vanwaar hun eten kwam, melk komt nog altijd van de koe, brood moet je bakken, groenten komen uit de tuin en die moet je bewerken enzovoort
- We leerden aan kinderen en volwassenen hoe je met dieren moet omgaan en hoe je ze moet verzorgen
- Via het werken in de tuin en met de dieren, ondersteunde de kinderboerderij kinderen en volwassenen met beperkingen of psychische moeilijkheden in hun ontwikkeling, in hun psychisch welbevinden (heling)
- De kinderboerderij ondersteunde het samenleven met andere culturen.
- De kinderboerderij bood ontspanning en plezier voor iedereen, rijk of arm.
- Ze gaf aan iedereen die wenste natuur- en landbouweducatie,
- De kinderboerderij werkte ecologisch en leerde dit ook aan, ze was het buitenhuis van het ecohuis
- De kinderboerderij ondersteunde de sectoren : onderwijs, de jeugddienst, de sector jeugdzorg en gehandicapte zorg, de sector psychiatrie, de bejaardensector en zelfs de politie.

Een initiatief dat zo ten dienste staat van alle inwoners, van al die sectoren kan toch alleen maar een kerntaak zijn van de stad.

Hoe deden we dat concreet:

- De kinderboerderij laat aan kinderen en volwassenen zien en ervaren van waar hun eten komt: Er groeiden verschillende soorten graan. De kinderen kneden hun broodje, bakten het in de oven en gingen er fier mee naar huis. De melk komt echt uit de koe. Iedereen kan leren geiten melken. En ze mogen de melk proeven, boter maken, kaas maken. Samen zaaien, de tuin onderhouden, oogsten, soep maken en opeten. Het fruit hangt aan de bomen. Oude Belgische fruitvariëteiten, heel veel herkenning bij de bejaarde bezoekers. Appelen persen voor fruitsap of fruitwijn. Confituur maken.
- De tuinen van de kinderboerderij hadden ook een eigen verhaal: een gezellig hoekje met een snipperwand, een ecologische moes- siertuin aangelegd in de vorm van een doolhof met als grote barrièreplanten de zonnebloemen,. Toen er op de boerderij ook bijen kwamen wonen (met behulp van een imker natuurlijk) maakten we van de tuinen bijentuinen en plaatsten we ook insectenhôtels voor solitaire insecten. In de vijf zintuigen tuin doolde iedereen graag rond, schoentjes uit en op allerlei verschillend materiaal rondlopen. Kleine kindjes worden groot, hun tutje gaat naar de tuttenboom. Vandaag liggen de tuinen en weiden er verlaten en totaal vernietigd bij...
- Elke dag weer leerden we de kinderen en volwassenen om de dieren te verzorgen. Wie eet wat, stallen kuisen, paarden roskammen, de weiden schoon maken. En dan genieten, hoe hou ik een konijntje, cavia vast en ... dan even op de pony!
- Op de jaarlijkse open deurdag in oktober werd alles nog eens extra getoond. Het moment om de oogst te verwerken: van appels werd appelsap gemaakt, dat later verder werd vergist tot appelwijn. Van de melk werd kaas gemaakt, de wei van deze kaas werd gebruikt om zuurkool op te starten. In het bakhuis werd brood gebakken en een Turkse vrijwilliger bakte pizza. Verschillende vrijwilligers zaten op het erf wol te spinnen. Andere verenigingen en stedelijke diensten steunde mee of stelde hun werking voor. De jeugdbeweging zorgde voor extra animatie in de weide, Oxfam Wereldwinkel promoot fair trade. En verder nog VELT, De Ark, Natuurpunt, CVN, Imker, de leembouwer, de zonneënergiespecialisten, de hoefsmid, de compostmeesters, de jeugddienst, de milieudienst ...
- En de kinderboerderij trok volk, 35.000 en meer bezoekers per jaar. Gedurende de week waren er de scholen, van kribbe tot volwassenenonderwijs, in het weekend de jeugdbewegingen. Maar ook bejaardentehuizen, groepen gehandicapten kinderen en volwassenen bezochten de boerderij. Daarnaast was de boerderij steeds open voor individueel bezoek, families van alle nationaliteiten, rijk of arm. De grote attractie was het ponyrijden. De pony's werden begeleid door jongeren met een beperking en alle kinderen mochten een toertje maken. Dat was heel mooi om te zien, een kleurrijke rij kinderen blank, zwart, Joods, Marokkaans, Turks, Pools enz. stonden aan te schuiven in de rij. En een sterke papa tilt de kindjes op, en niet alleen zijn kindjes, een Joodse papa helpt een Marokkaans kindje op het paard en omgekeerd.
- De kinderboerderij ondersteunde de sector onderwijs. Meer dan 350 klas-bezoeken per jaar. Waar we ook gaan of staan, kinderen roepen nog steeds "Daar is boer Karl". We ontleenden kleine dieren en ander didactisch materiaal aan de leerkrachten. Zo waren kuikentjes erg in trek voor de paasvakantie, nadien konden de kuikens rustig verder leven op de boerderij. De Hogeschoolen lerarenopleiding bezochten jaarlijks de boerderij. Studenten opvoeders, sociaal assistent lopen stage op de boerderij. Naast het boerenleven leren ze vooral hoe omgaan

met volwassenen en kinderen, van welke nationaliteit ook, al of niet met een handicap. Ook in Antwerpen zijn veel scholen die les geven aan Anderstalige Nieuwkomers. Telkens er zulke school op bezoek kwam waren de nieuwkomers zeer enthousiast, ze mochten geiten melken en dieren verzorgen wat ze in hun thuisland ook deden. Het zijn dikwijls kleine details maar zulke zaken breken het ijs. De land- en tuinbouwscholen van de provincie Antwerpen zonden regelmatig studenten naar de kinderboerderij voor stage.

- En iedereen kon er een verjaardagfeestje geven, ook als je arm bent. Je bracht zelf de traktatie mee en de financiële bijdrage mocht je zelf bepalen.
- Individuele vragen probeerden we zoveel mogelijk te beantwoorden: Bij sommige kankers is geitenmelk het laatste wat men kan verdragen; Joodse ouders gebruiken geitenmelk tegen het bestrijden van spruw, de baby drinkt direct van de geit; een autistische jongen vond zijn ding bij de kippen en is van daaruit beginnen te praten, vanuit het UZA kwamen ouders met hun zoontje, hij was palliatief, samen genieten in alle rust. Ook de kunst met grote of kleine K was welkom, foto's met communicantjes, trouwers. Ronald de Winter kampeerde een half jaar op de boerderij, de geiten hier op de bist, zijn trouwe copiers van onze geiten.
- Naast de bezoekers hadden we veel jongeren en volwassenen die kwamen werken op de boerderij, de vrijwilligers:
 - Gepensioneerden hielpen mee in de tuin of het bakhuis. Een bomma raapt het gevallen fruit op, begint voor alle kinderen te schillen. Ze blijft komen, maakt confituur, soep...
 - Jongeren die hun passie en elkaar vonden bij de dieren
 - Instellingen voor personen met een handicap vroegen of hun cliënt een dag in de week naar de boerderij mocht komen om de eentonigheid te doorbreken. Samen keken we welke taak ze op zich kunnen nemen. Eén dag werd meestal 2, 3 dagen.
 - In samenwerking met de psychiatrie of op eigen initiatief kwamen mensen vrijwillig werken op de boerderij. Het was een eerste stap naar re-integratie in het werkmilieu. Het contact met de dieren werkte niet alleen helend maar op hun tempo leerden ze terug samen te werken met anderen. Bijvoorbeeld zo kwam er een zwaar getraumatiseerde Afghaanse vluchteling. Stilaan kwam hij meer en meer, kreeg hij terug vreugde in zijn leven en nu is hij een vrolijke werkende man met vrouw en kinderen.
 - We hadden ook Jongeren met problemen die het op de schoolbanken tijdelijk niet konden waarmaken, daar geen rust vonden. Het CLB en de school, met hun handen in hun haren kwamen ze aankloppen. Vorige week nog sprak een juf me in het park aan: Op school continu ambras, de jongen zei tegen de juf: "morgen is dat allemaal voorbij, dan ben ik op de boerderij en daar ben ik rustig."
 - In het kader van Alternatieve maatregelen van de jeugdrechtbank kwamen jongeren op de boerderij werken. De dienst ADAM stelde hun eerste jongere te werk op de boerderij. Er is heel weinig recidivisme. Jongeren voelen zo dat ze hun vrije tijd anders en beter kunnen invullen. Ook volwassenen kwamen via het justitiehuis hun werkstraf uitvoeren. Sommigen bleven plakken, maar dan als vrijwilliger.

De grote kracht was de gelijkwaardigheid, samen zorgen, niemand werd aangekeken op zijn probleem, handicap.

Het werk van de vrijwilligers werd door het district Wilrijk erkend, de vrijwilligers wonnen de Geitentrofee. Met een groep van 70 - 80 vrijwilligers was de kinderboerderij een van de grootste organisaties die met vrijwilligers werkte.

Die vrijwilligers moet je natuurlijk wel begeleiden, dat kost geld. Als de stad dat niet op zich gaat nemen, wie moet dan betalen? De vrijwilliger ... moet hij betalen om te komen werken?

- De kinderboerderij werkte met verschillende stadsdiensten samen. Al in de jaren 80 deden we mee met de Jeugdvakantiepas van de Jeugddienst dat ondertussen Grabbelpas geworden is. Vier keer zijn we gevraagd door de dienst Antwerpen autovrij om ergens in de stad een kinderboerderij te maken tijdens de autovrije zondag in Antwerpen. Toen het Ecohuis werd opgericht werden we hun buitenfiliaal. De stedelijke milieudienst had de kinderboerderij ook regelmatig nodig. Als de cursus compostmeester werd gegeven moesten ze een demonstratieplek en een ruimte hebben waar de cursisten terecht konden. Tijdens de milieumaand gaven we op de boerderij workshops. Het Stedelijk onderwijs heeft gebruik gemaakt van de kinderboerderij om de lessen tuinaanleg en tuinonderhoud te laten geven in de opleiding Alternerend leren. De lesgever ter plaatse was ik, ik heb de lerarenopleiding gevolgd. De Antwerpse politiediensten wisten de kinderboerderij ook te vinden. Rondlopende dieren werden meestal met onze hulp gevangen, naar de boerderij gebracht. De politie kon dan rustig zoeken naar de eigenaar. Een voorbeeld dat de krant haalde: het 'Milkapaard', een wit paard gekwetst door prikkeldraad, werd door mij behandeld, ontsmet met een paars ontsmettingsproduct.
 - De kinderboerderij was actief in verschillende organisaties. Vzw De Ark is een vereniging voor zeldzame huisdierrassen in België. Samen ijverden we voor het in stand houden van zeldzame dierenrassen. VELT (vereniging voor ecologische leef en teeltwijzen), samen groenten en kruiden telen op ecologische verantwoorde manieren. CVN en VMPA, Centrum voor Natuureducatie en Vlaamse milieuorganisatie van de Provincie Antwerpen. We werkten ook samen met PIME (Provinciaal Instituut voor Milieu Educatie) uit Lier. Ik ben vaak cursus gaan geven aan de cursisten van PIME. In de jaren 80 had de Boerenbond interesse in lesgevers om verschillende technieken, die normaal uit de landbouw komen, terug aan te leren. Zo leerde ik de boeren en boerinnen terug hoe ze kaas en andere zuivel konden bereiden. Wol spinnen gaf ik wel in 80 cursussen op verschillende plaatsen in Vlaanderen.
 - De kinderboerderij was ook lid van de federatie van kinderboerderijen in Vlaanderen, ik was bijna 20 jaar lid van de raad van bestuur van de federatie. Op zijn beurt was de Vlaamse federatie lid van de European Federation of City Farms (EFCF). Hierin was ik verantwoordelijk voor de Europese Uitwisselingen van jongeren uit verschillende boerderijen van verschillende landen. De leden waren Nederland, Vlaanderen, Wallonie, Verenigd Koninkrijk of UK, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Luxemburg, Frankrijk, Zwitserland, Italië en Spanje.
- Op deze wijze kwamen Duitse jongeren 10 dagen naar Wilrijk en gingen jongeren van bij ons naar Sindelfingen (bij Stuttgart) in Duitsland. Ook kwamen jongeren uit Leeds, Bristol, en Newcastle naar Antwerpen en werd er uitgewisseld tussen La Ferme de Jeunesse de Moucron en onze kinderboerderij. De European Federation of City Farms koos ook jaarlijks een laureaat, de best werkende kinderboerderij, een voorbeeld voor anderen. De Wilrijkse kinderboerderij heeft 2 keer deze eer gekregen, een hele eer voor de ganse bende.

- De kinderboerderij was ook bekend bij de media. Reeds in de beginjaren werd de kinderboerderij ontdekt door Nonkel Bob, hij kwam enkele malen opnamen maken op de kinderboerderij. Tik tak wist de boerderij te vinden voor de bekende dierenpuzzels die in de jaren 80 werden uitgezonden op de televisie. Regelmatig kregen we de vraag om in de studio van de BRT,VTM, Ketnet, De Madammen, VRTN ... te komen om te vertellen over de boerderij of een thema daar rond. Tijdens de zomer van 2002 kregen we een speciale vraag. Studio 100 vroeg of ze op onze boerderij foto's mochten maken om een boek te maken met K3. Zo ontstond het boekje K3 op de boerderij met Karl als boer in het boekje.

Al het werk dat hoger is opgesomd werd door drie volwaardige krachten en een man in lichte dienst vervuld. De verantwoordelijkheden werden verdeeld. Gezien de boerderij 7 op 7 dagen draait en ze daarvan 6 op 7 dagen open was voor de bezoeken en er altijd avondwerk is (melken, dierenarts ontvangen, het werpen opvolgen...) kon iedereen inspringen voor elkaars job:

- Dirk verantwoordelijk voor de tuin en het in stand houden van een gezonde dierenpopulatie
- Kat coördineert het dagelijks boerderijwerk met de vrijwilligers
- Karl eindverantwoordelijke, organiseren en begeleiden van de groepen, contacten met alle hoger genoemde diensten, avondwerk
- Dré, man in lichte dienst, ondersteunde de anderen.

Inkomsten van feestjes (men gaf wat men kon), de verkoop van eieren, melk werd hoofdzakelijk gebruikt voor gespecialiseerde dierenarts of dringende aankopen, bijvoorbeeld melkpoeder voor de lammeren omdat een moedergeit ziek is.

Tot daar het overzicht.

U kan nu twee vragen stellen:

1. Zou de kinderboerderij op zich economische rendabel kunnen zijn?
2. Kan je de kinderboerderij als bezoekcentrum economisch rendabel maken?

Wat de eerste vraag betreft: Om als boerderij op zich rendabel te zijn heb je veel meer grond nodig. Er is onvoldoende grond om gelijk welk gewas of dier op een rendabele manier te cultiveren. Zelf bij monocultuur, de boer legt zich toe op één stuk vee of gewas, is dat onmogelijk. En dan zou de educatieve functie volledig verdwijnen.

De boerderij als bezoekcentrum economisch rendabel maken is een politieke keuze waarbij men steeds moet afwegen wat ten koste gaat van wat. Bezoekers bijvoorbeeld laten betalen, betekent dat vele armere Antwerpenaren de boerderij niet meer kunnen bezoeken, ze ook de kans niet meer krijgen om hun kind een leuk verjaardagsfeestje te geven. Mensen met een handicap laten betalen omdat ze op de boerderij mogen werken...?

Moeten we geld vragen aan alle diensten die gebruik maken van de kinderboerderij? Als je aan een school geld vraagt, die rekenen dat door aan de ouders, ook aan de arme ouders. En een jongen die het niet waar maakt op school, wie moet dan betalen?

En een cafetaria? Natuurlijk kan dat, maar gaan we dan picknicken en eigen drankjes verbieden (wat de laatste 2 jaren gebeurde)? Vul zelf maar in wie je weer uitsluit.

De vraag die je je steeds voor ogen moet houden is: “wil ik een boerderij die een verschrikkelijk leuke en leerzame plek is **voor iedereen in onze stad** of niet?”

Als we kijken naar andere steden dan wordt ofwel de boerderij volledig beheerd door de stad, of de boerderij is een vzw die door de stad wordt gesubsidieerd.

- in beheer van de stad: Dilbeek (Brussel), Hasselt, Gent, Brugge, Torhout, Mechelen, Kortrijk
- de stad/gemeente steunt via subsidies: Brasschaat, Bornem, Deerlijk, Lier, Oosterzele, Pulle, Nieuwpoort

Bij onze burens: Amsterdam 7 kinderboerderijen, Rotterdam 8 kinderboerderijen, Den Haag 16 kinderboerderijen, Maastricht 5 kinderboerderijen.

Voor Groen gaan we voor een kinderboerderij die al deze belangrijke functies blijft vervullen en waar alle inwoners en diensten van de stad van kunnen blijven genieten.

Dat betekent dat de kinderboerderij voor ons, voor Groen, opnieuw in eigen beheer van de stad moet komen.

Mijn vraag aan jullie is dan ook hoe jullie de toekomst van de kinderboerderij van Wilrijk zien.

Groe(n)ten,

Karl van den Brande , Groen